

Sfântul Andrei Criteanul

**Canon de rugăciune
pentru cei adormiți**

Traducere din limba greacă veche de
monahia Parascheva ENACHE

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA

Iași, 2023

Cuprins

Îndemn către cititor	7
Canon de rugăciune pentru cei adormiți	13
Canon la tânguirea Născătoarei de Dumnezeu, la Îngroparea Mântuitorului, cântat în panihida din Marea Vineri	32
Sfântul Andrei Criteanul, <i>Cuvânt la viața omenească și la adormiți</i>	46

Îndemn către cititor

Vis și umbră este viața aceasta, ne spune Andrei Criteanul, sau așa cum se exprimă poetic într-unul din canoanele sale un alt mare innograf, Ioan Mavropous, Mitropolitul Evhaitelor: „Ca roua de trecătoare sunt zilele mele, rele și puține, cheltuite repede în vârtejul cel vremelnic”¹. Nimic nu ne aduce mai mult aminte de această deșertăciune a vieții ca moartea celor dragi, apropiați ai noștri. Ei sunt trâmbița care ne vestește că se apropie și ceasul plecării noastre dincolo. Pierderea unui membru al familiei, a unui prieten, a unei rude stă mărturie netăgăduită că nu suntem veșnici, că suntem doar pelerini pe pământul care, deocamdată, ne este sălaș provizoriu, ca un han sau o casă de oaspeți.

Astfel, la pierderea celor dragi, simțim că se rupe ceva din noi și pleacă odată cu răposatul.

¹ Sf. Nicodim Aghioritul, *Noul Theotokarion, Canoanele aghiorite ale Maicii Domnului*, p. 280, Doxologia, Iași, 2022.

Mare mângâiere este însă pentru creștini gândul la Înviere, care ne dă certitudinea revederii pe „tărâmul celor vii” cu cei adormiți și a reîntregirii ființei noastre depline dincolo. De aceea Sfântul Andrei Criteanul ne spune că nu este creștinește, și nici măcar rațional, să ne zbuциumăm mai mult decât se cade la moartea unui apropiat al nostru:

Dar să nu ne tulbure pe noi moartea aproapelui nostru, nici să ne indignăm pentru faptul că vedem un mort întins. Ci să ne gândim că Cel ce a împrumutat mai dinainte fiecăruia răsuflarea, când vrea El, și-o retrage. Nici să plângem cu jelanii pe cel care s-a mutat astfel oarecând, ca să nu-L mâniem pe Cel ce a poruncit aceasta. Să nu ne sfâșiem hainele pentru el, să nu scurmăm pământul, să nu ne zgâriem trupul cu unghiile, să nu ne smulgem părul. Să nu ne facem de rușine capul nostru. Să nu izbucnim în strigăte caraghioase. Să nu fie hulită de noi nădejdea². Să nu ne facem vrednici de râs fiilor păgânilor și subiect de glumă pentru ei. Să nu insultăm binele Învierii, să nu acoperim cu dispreț patria nobleței noastre. Să privim la noi înșine. Să cunoaștem puterea tainei. Să ne gândim cine și de unde suntem,

² Adică nădejdea Învierii și a mântuirii pe care ne-a adus-o Hristos prin Învierea Sa.

și pentru ce am fost aduși la existență, și încotro ne ducem, și cum? Și că toți, absolut toți, chiar dacă nu acum, vom călători dincolo³.

E adevărat, legătura noastră cu cei adormiți ai noștri este foarte puternică și nu o poate rupe nici moartea. Dar adeseori nu înțelegem corect, nici nu gestionăm bine această legătură duhovnicească cu cei plecați dintre noi, ci rămânem împietriți în durerea noastră și ne gândim în mod egoist numai cum să ne potolim noi durerea și dorul pe care le simțim pentru ei, dar nu ne gândim nici o clipă la nevoile pe care le-ar avea cei răposați. Dacă ne-am gândi puțin la ei, am realiza că ei dincolo se agață cu disperare de noi, așteptând din partea noastră să facem pentru ei ceea ce le este creștinește de folos: să le facem slujbe de pomenire, parastase, liturghii, să le aprindem câte o lumânare, să facem milostenie în numele lor și alte fapte bune, cât de multe, și să menținem vie comuniunea cu ei nu prin lacrimi și tânguiri deșarte, ci prin rugăciune.

Rugăciunea poate uni cerul cu pământul, darămite două suflete, fie ele și despărțite prin

³Vezi *infra*, pp. 65-66.

moarte. Rugăciunea este pentru cel adormit ca o hrană și ca o împărtășire, comuniune și unire în Duh cu el. Iată cum exprimă sfântul, în felul lui poetic și sintetic, cea mai arzătoare dorință a celui decedat:

Nu cumva cineva, văzându-mă că am murit de tânăr, să mă plângă, nici să-mi picure picături de lacrimi, ci să strige la Dumnezeu cu rugăciune: „Odihnește în pace, Dumnezeule, sufletul pe care l-ai luat la Tine!”⁴.

Atunci când ne e dor de cineva plecat dincolo, când ne vine să plângem pentru el, nesuportând durerea despărțirii, să alergăm la rugăciune, să-L implorăm pe Domnul sufletelor, Cel ce ține în palmele Lui sufletele oamenilor, vii și adormiți, și să-L rugăm cu lacrimi să-l învrednicească de Rai, de mântuire și de iertarea păcatelor pe cel plecat dintre noi. Numai rugăciunea îl poate ajuta pe cel ce a părăsit viața aceasta și deșertăciunea ei. Abia în rugăciune lacrimile și durerea noastră capătă valoare și pentru cel răposat și îl ajută să biruiască iadul.

⁴Vezi *infra*, pp. 20-21.

Dar pentru că de multe ori noi nu știm să ne rugăm cu cuvintele noastre, apelăm la cuvintele pline de har și de Duh ale Sfinților noștri Părinți care au alcătuit rugăciuni speciale pentru nevoile creștinului, precum este și această cârtică ce conține un *Canon de rugăciune pentru cei adormiți* alcătuit de Sfântul Andrei Criteanul, recomandându-vă în același timp și cartea mare de *Canoane de rugăciune pentru cei adormiți*, care are ca autori pe Sfinții inmografi Teofan Graptul și Clement Inmograful, publicată la Editura Doxologia⁵. Broșura de față se adresează oamenilor grăbiți, care nu au timp să citească multe rugăciuni, dar, în egală măsură, și cititorilor care vor să aibă cu ei, în diferite ocazii și împrejurări, o carte mică de rugăciune pentru adormiți, când merg, de pildă, sâmbăta la parastas ori când merg la cimitir să îngrijească mormintele sau să aprindă candela sau o lumânare, să-și aducă aminte să citească și un Canon de rugăciune pentru cel adormit, fiindcă mult folos are răposatul din rugăciune.

⁵ Sfântul Teofan Graptul și Sfântul Clement Inmograful, *Canoane de rugăciune pentru cei adormiți*, 208 p., Doxologia, Iași, 2023.

Al doilea Canon cuprins în cărticica noastră este o tânguire a Maicii Domnului la moartea și îngroparea Mântuitorului. L-am inclus în carte pentru a aminti cititorilor că și Maica Domnului a trecut prin experiența aceasta cumplită de a-și vedea Fiul mort și îngropat, și ea L-a plâns cu durere și, ca atare, are inimă de mamă care poate să înțeleagă durerea noastră și să mijlocească la Fiul ei și pentru adormiții noștri. Citind acest Canon al Maicii Domnului, o vom lua părtașă la durerea noastră, amintindu-i propriile ei lacrimi vărsate la îngroparea Fiului iubit. Fie ca rugăciunea ei să mijlocească pentru noi toți la tronul Mântuitorului!

Cărticica noastră mai cuprinde și un cuvânt de învățătură al Sfântului Andrei Criteanul cu privire la adormiți, o meditație la vremelnicia și nestatornicia vieții pe pământ care ne ajută mult în cugetarea la moarte și în schimbarea spre mai bine a vieții noastre, ca și în pocăința noastră.

Amintim că anul 2023 este dedicat imnografiilor și psalților, între care Sfântul Andrei Criteanul este cel dintâi, fiind supranumit „starostele sau exarhul cântăreților”. Cu rugăciunile lui fie să dobândim toți mântuirea, vii și adormiți!

Editorii

Canon de rugăciune pentru cei adormiți

Facere a lui Andrei Criteanul

Glasul al 6-lea

Cântarea 1

Irmosul:

«Ajutor și acoperitor S-a făcut mie spre mântuire; Acesta este Dumnezeuul meu, și-L voi slăvi pe El, Dumnezeuul părintelui meu, și-L voi înălța pe El, căci cu slavă S-a preaslăvit.»

*Stih: Doamne, odihnește cu dreptii
pe adormiții robii Tăi.*

Cel ce mai înainte ai omorât moartea cu moartea Ta și ne-ai dat nouă biruința împotriva ei, odihnește sufletul acesta care cu dreaptă credință se mărturisește Ție.

Țărână din pământ luând Plăsmuitorul, m-a făcut pe mine și m-a plăsmuit și cu suflarea Lui cea dătătoare de viață a cinstit făptura mâinilor Sale, iar după ce aceasta a gustat stricăciunea, ai chemat-o din nou, Sfinte Doamne.

Dând viață lutului Olarul, a pus în mine carne și oase, suflare și viață. Dar, o, Făcătorule al meu, Izbăvitorule și Judecătorule, odihnește în pace cu dreptii pe robul Tău.

Dintr-odată acum puținătatea zilelor mele m-a despărțit de rude și de cunoscuți, ci Tu lasă-mi, iartă-mi greșelile toate, Mântuitorule, și învrednițe-mă de șederea de-a dreapta Ta.

Greșelile mele cele de voie și cele fără de voie, cele vădite și cele ascunse, toate cele cunoscute și necunoscute iertându-le ca un Dumnezeu, odihnește în pace cu dreptii pe robul Tău.

Când vei ridica din pământ făptura Ta, Mântuitorule, atunci ca un Judecător, Înfricoșătorule și Puternicule a toate, iartă greșelile tuturor celor ce au crezut în Tine, Hristoase.